

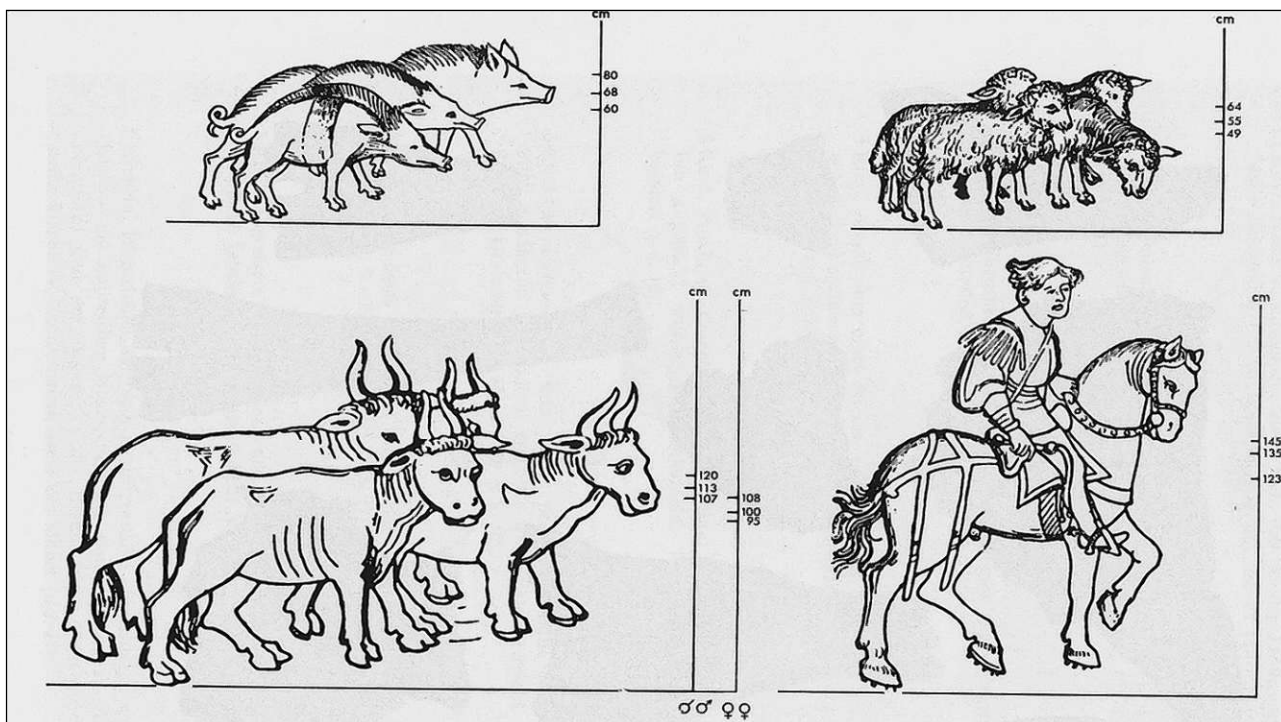
# Catscha e tratga da biestga a Schiedberg/Sagogn

Gi da Platta Pussenta cun accent sils animals dil temps medieval

■ (abc) «Viver e luvrar ella cuntrada culturala Platta Pussenta» senunna il motto. Sonda, ils 24 d'ost envida la fundaziun ad in suentermezgi cun program attractiv. La fundaziun per la tgrira dalla cuntrada da Falera, Laax, Sagogn e Schluein envida al «gi da Platta Pussenta 2013». Finamira eis ei d'avischinar la populaziun ad in grond scazi ch'ei vegnius excavaus els onns 1964 tochen 1968 a Sagogn. «Ed ella semuenta aunc adina» – quei ei stau il cavazzin dall'occurrenza che ha giu liug igl onn vargau a Falera. Manegiada ei la Platta Pussenta, il plattiu ni crapun historic ch'ei el medem mument crap da cunfin dallas quater vischnauncas Falera, Laax, Schluein e Sagogn. Suenter quei suentermezgi egl uvriu da Clavuns sut Falera ei in areal sin territori da Sagogn uonn el center.

## Bunamein 25 700 ossa dil temps medieval

La ruina da Schiedberg schai zuppada egl uaul oradem il vitg dado da Sagogn. Leu nua ch'ins va encunter la staziun da Valendau-Sagogn han excavaziuns archeologicas entschiet avon prest 50 onns. Denter auter ha il perscrutader da castials e professor d'archeologia, Werner Meyer, examinau il terren da Schiedberg. Da cuminonza cul survetsch archeologic dil Grischun ch'era gest vegnius fundaus ha ina gronda squadra da scienziats anflau bunamein 25 700 tocs d'ossa dad animals da casa ed animals selvadis. Il rapport da quella vasta lavur – ch'ei vegnida documentada minuziusamein – ei stau la basa per silmeins duas dissertaziuns. Ina da quellas ha Angela von den Driesch fatg. El cudischet ch'il survetsch archeologic dil Grischun ha publicau 1973 scriva ella: «Quell'anflada ei unica per castials svizzers ed ella fuorma ina vasta basa per la perscrutaziun dallas estructuras econo-



Animals da casa el temps medieval havevan in auter aspect che quels dad oz: L'illustraziun deriva dil cudischet dad Angela von den Driesch «Viehhaltung und Jagd auf der Mittelalterlichen Burg Schiedberg bei Sagogn in Graubünden. Ergebnisse einer paläoanatomischen Untersuchung der Tierknochenfunde».

MAD

micas da quella fortezia.» L'ossa anflada ei vegnida transferida egl institut per paleoanatomia a Minca en Baviera. Differents bials tocs senanfan el museum dalla natira a Cuera.

El Grischun eis ei denton iu en emblidanza tgei muntada ch'il casti da Schiedberg ha giu. E ch'ella ei ina dallas zonas d'archeologia dil Grischun da un gronda impurtonza scientifica sa la populaziun cumina gnanc. Sin fundament da quellas anfladas han ils historiograf entschiet a retschercar pli detagliadamein els archivs. Il historiograf indigen Martin Bundi ha aschia saviu confirmar la muntada decisiva da Schiedberg per la historia dalla colonialisaziun dil Grischun. La populaziun ei sederasada siste-

maticamein en Surselva per gronda part naven dil casti dils Signurs da Schiedberg/Sagogn. Ch'il pli vegl ed impurtont document dil Grischun, il testament digl uestg Tello digl onn 765, sereferescha sin quella casa ei enconuscent pli u meins mo als specialists.

## Surpresas cun Jürg P. Müller

Cu ins ha lantschau igl onn 1999 il project da Platta Pussenta han ins inclus sapientiv era igl areal da Schiedberg a Sagogn. Ei setracta numnadamein d'in dils elements centrals dallas quater vischnauncas da Falera, Laax, Schluein e Sagogn. Ellas autras treis vischnauncas han ins registrau las captuttas d'uaul, mirs schetgs, englars e pastiras d'uaul da

gronda muntada per la natira. Era ils vegls mulins ed auter pli han ins inclus e descret sco elements culturals. Sebasond sin quels ha il project Platta Pussenta ediu ils 2006 in cudischet ch'ei la finala vegnius distinguius sto pli bi cudisch digl onn.

Finamira dil cussegl da fundaziun ei ei da render attenta la populaziun periodicamein all'idea da Platta Pussenta. Intenziun eis ei era da presentar la cuntrada ch'il carstgaun ha formau inagada, da mantener e tgrir quella pils indigens e hosps da vacanzas. Igl onn vargau ha perquei igl'empre schinumnu «gi da Platta Pussenta» giu liug a Falera. La surprendenta cuntrada dils ruvers, igl uvriu da Clavuns e Plaun dil luf ha la

fundaziun saviu presentar allas autoritads communalas da tuttas quater vischnauncas ed alla populaziun. Quei gi da Platta Pussenta ha connex cun tuttas quater vischnauncas e duei plidentar tuts e presentar la cuntrada ord optica differenta. Uonn ei Sagogn en roda da mussar ina sparta da sia historia e da sia colonisaziun

Igl gi da Platta Pussenta 2013 ei dedicau alla tematica «Viver e luvrar ella cuntrada culturala Platta Pussenta». Sin ina girada cun differents posts presentan referents co la cuntrada ei seformada, co il carstgaun ei arrivau e co quel ha entschiet a formar il spazi da viver entuorn el. In impurtont element ei la tematica dils animals da casa e la selvaschina. Il biolog e meinaproject Jürg P. Müller, anteriur directur dil Museum grischun dalla natira a Cuera, garantisce ina introducciun attractiva tgei animals ch'ei deva el temps medieval en Surselva. Durent la girada el territori dalla ruina da Schiedberg empendan ils participonts d'enconuscher la moda da viver el temps medieval. Animals da casa che vivevan gia lu cul carstgaun san ins schizun admirar en in claus. La nuorsa sursilvana ei in raz ch'ei buca semidaus grondamein dapi 1500 onns. Lu han ils visitaders era caschun da sittar cuagl artg e d'exercitar la tecnica da catscha da lezza gada. Ina guidada tier il menaschi dil mulin culla resgia sparida ed explicaziuns d'in guid uffical dalla Arena Tectonica Sardona cumpleteschan la purschida dil gi da Platta Pussenta 2013 a Sagogn.

Il gi da Platta Pussenta 2013 ha liug sonda suentermezgi, ils 24 d'ost 2013 a Sagogn. Liug da partenza ei il luvratori communal Val Casti (sortida Sagogn encunter Valendau). Da cheu anora a pei en ca. tshun minutas sigl areal da Bregl da Heida tier la veglia baselgia da s. Columban. Neginna annunzia necessaria, l'emprema guidada entscheiva allas 14.00.



Mister Svizra Sandro Cavegn sedivertescha al giuven Rein a Tschamut.

MAD

## Sandro Cavegn tier Sandro Cavegn

Il mister Svizra ha lavau aur el giuven Rein

■ (anr/hh) La sonda vargada ei mister Svizra Sandro Cavegn staus sin viseta ella patria da ses geniturs. Al giuven Rein ha el lavau aur. El ha nezegiau la purschida dalla «Aurira GmbH» ed accumpignau ils victurs da sia concurrenza d'elecziun ad in eveniment tut special. Als participonts da sia aventura eis ei reussiu d'anflar enqual garnin aur. Sandro Cavegn ha denton era entupau cheu in indigen che porta il medem num. L'interpresa «aurira» ei numnadamein en conpossess da San-

dro Cavegn da Sedrun. Ensemen cun Priska Berther ha quel fundau il menaschi avon entigns onns. L'interpresa porscha products ed eveniments da stad ed unviern ella natira. Denter quels s'auda era il lavar aur el giuven Rein en Val Tujetsch. «Aurira» offerescha ses survetschs a hosps individuals, famiglias, fatschentas e gruppas. Ultra dil lavar aur porscha ella era lavurs vid crap scalegl, excursiuns sin sendas cun jarvas ni era turas cun encurir cristallas ed eveniments dil sport da neiv.

## Envidau al di dallas portas aviartas

Scrinaría Flepp SA ed Auto Huonder GmbH a Mustér

■ (anr/hh) La sonda vargada han las duas interpresas ch'ei secasadas sco empremas ella nova zona d'industria Pignola a Mustér presentau lur menaschis alla publicitad. Gia la sera avon ein las localitads vegnidas inauguradas festivamein. Igl atun 2008 ha la vischnaunca da Mustér decidiu da scaffir ina nova zona da mistregn agl ur dil vitg, gest sut Segnas. Paucs meins pli tard ha ella acquistau ina part dil terren per aschia saver metter a disposiziun quel en dretg da baghegiar a menaschis interessai. Ils possessurs dallas interpre-

tas Auto Huonder GmbH, Corsin Huonder, e Scrinaría Flepp SA, Victor Flepp, ein sedecidi da nezegiar quellas cundiziuns ed ereger a Pignola novs baghetgs per lur menaschis. L'entschatta da quest onn han els saviu retrer lur edificis spazius e moderns e la fin d'jamna passada han las localitads saviu vegnir presentadas alla publicitad. La sonda han ver 750 persunas nezegiau la caschun da dar in sguard egl intern dils dus baghetgs situai gestamein sper la via cantunala. Il venderdis sera ein ils baghetgs vegni inaugurai. Suenter la bene-

dicziun entras igl avat Vigeli Monn han differents exponents dalla politica e dall'economia remunerau las stentas e la curascha dils dus impressaris. La presidenta dil cussegl grond Elita Florin-Caluori ed il president communal Francestg Cajacob han accentuau l'impurtonza dils menaschis pigns e mesauns per las regions periferas. Igl architect Aluis Huonder ha dilucidau ils criteris architectonics dils dus edificis ed igl anteriur president communal Dumeni Columberg ha dau in sguard els fatgs economics dalla region.



Las duas interpresas Scrinaría Flepp SA ed Auto Huonder GmbH porschan ensemen 16 piazzas da lavur cumpleinas. Ellas ein las empremas duas interpresas ch'ei secasadas ella nova zona da mistregn a Mustér/Pignola.

FOTO H. HUONDER